॥ भीष्म उवाच ॥ कल्यमर्थं निषेवेत ततो धर्म्ममनन्तरं। पश्चात्कामं निषेवेत न च गच्छेत्प्रसङ्गितां।
ब्राह्मणांश्चैव मन्येत गुरूंश्चाभ्यभिपूजयेत्। सर्व्वभूतानुलोमश्च मृदुशीलः प्रियंवदः।
अधिकारे यदनृतं यच्च राजसु पैशुनं। गुरोश्चालीककरणं तुल्यं तद्ब्रह्महत्यया।
प्रहरेन्नरे न्द्रेषु न हन्याद्गां तथैव च। भ्रूणहत्यासमञ्चैव उभयं यो निषेवते। १४९०
नाग्निं परित्यजेज्जातु न च वेदान् परित्यजेत्। न च ब्राह्मणमाक्रोशेत्समं तद्ब्रह्महत्यया।
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ कीदृशाः साधवो विप्राः केभ्यो दत्तं महाफलं। कीदृशानाञ्च भोक्तव्यं तन्मे ब्रूहि पितामह।
॥ भीष्म उवाच ॥ अक्रोधना धर्म्मपराः सत्यनित्या दमे रताः। तादृशाः साधवो विप्रास्तेभ्यो दत्तं महाफलं।
अमानिनः सर्व्वसहा दृढार्था विजितेन्द्रियाः। सर्व्वभूतहिता मैत्रास्तेभ्यो दत्तं महाफलं।
अलुब्धाः शुचयो वैद्या ह्रीमन्तः सत्यवादिनः। स्वकर्म्मनिरता ये च तेभ्यो दत्तं महाफलं। १४९५
साङ्गांश्च चतुरो वेदानधीते यो द्विजर्षभः। षड्भ्यः प्रवृत्तः कर्म्मभ्यस्तं पात्रमृषयो विदुः।
ये त्वेवं गुणजातीयास्तेभ्यो दत्तं महाफलं। सहस्रगुणमाप्नोति गुणार्हाय प्रदायकः।
प्रज्ञाश्रुताभ्यां वृत्तेन शीलेन च समन्वितः। तारयेत कुलं सर्व्वमेकोऽपीह द्विजर्षभः।
गामश्वं वित्तमन्नं वा तद्विधे प्रतिपादयेत्। द्रव्याणि चान्यानि तथा प्रेत्यभावे न शोचति।
तारयेत्तत्कुलं सर्व्वमेकोऽपीह द्विजोत्तमः। किमङ्ग पुनरेवैते तस्मात्पात्रं समाचरेत्। १५००
निशम्य च गुणोपेतं ब्राह्मणं साधुसम्मतं। दूरादानीय सत्कृत्य सर्व्वतश्चाभिपूजयेत्।
इति श्रीमहाभारते अनुशासनपर्व्वणि आनुशासनिके पर्व्वणि बहुप्रास्निके द्वाविंशोऽध्यायः ॥ २२ ॥
॥ युधिष्ठिर उवाच ॥ श्राद्धकाले च दैवे च पित्र्येऽपि च पितामह। इच्छाम्यहं त्वयाख्यातं विहितं यत्सुरर्षिभिः।
॥ भीष्म उवाच ॥ दैवं पूर्व्वाह्णिकं कुर्य्यादपराह्णे तु पैतृकं। मङ्गलाचारसम्पन्नः कृतशौचः प्रयत्नवान्।
मनुष्याणान्तु मध्याह्ने प्रदद्यादुपपत्तिभिः। कालहीनन्तु यद्दानं तं भागं रक्षसां विदुः।
लङ्घितं चावलीढञ्च कलिपूर्व्वञ्च यत्कृतं। रजस्वलाभिदुष्टञ्च तं भागं रक्षसां विदुः। १५०५
अवघुष्टञ्च यद्भुक्तमव्रतेन च भारत। परामृष्टं शुना चैव तं भागं रक्षसां विदुः।
केशकीटावपतितं क्षुतं श्वभिरवेक्षितं। रुदितञ्चावधूतञ्च तद्भागं रक्षसां विदुः।
निरोङ्कारेण यद्भुक्तं सशस्त्रेण च भारत। दुरात्मना च यद्भुक्तं तं भागं रक्षसां विदुः।
परोच्छिष्टञ्च यद्भुक्तं परिभुक्तञ्च यद्भवेत्। दैवे पित्र्ये च सततं तं भागं रक्षसां विदुः।
मन्त्रहीनं क्रियाहीनं यच्छ्राद्धं परिविश्यते। चिभिर्व्वर्णैर्नरश्रेष्ठ तं भागं रक्षसां विदुः। १५१०
आज्याहुतिं विना चैव यत्किञ्चित्परिविश्यते। दुराचारैश्च यद्भुक्तं तं भागं रक्षसां विदुः।
ये भागा रक्षसां प्राप्तास्त उक्ता भरतर्षभ। अत ऊर्द्ध्वं विसर्गस्य परीक्षां ब्राह्मणे शृणु।
यावन्तः पतिता विप्रा जडोन्मत्तास्तथैव च। दैवे वाऽप्यथ वा पित्र्ये राजन्नार्हन्ति केतनं।
श्वित्री क्लीवश्च कुष्ठी च तथा यक्ष्माहतश्च यः। अपस्मारी च यश्चान्धो राजन्नार्हन्ति केतनं।
चिकित्सका देवलका वृथानियमधारिणः। सोमविक्रयिणश्चैव राजन्नार्हन्ति केतनं। १५१५